

Jigme Dorje.

Pema Tsering.

Jigme och Pema

- nomader utan land

Det är en eftermiddag i oktober när jag träffar Jigme Dorje och Pema Tsering. De är nomader från Jamdang-Ngari i Tibet, på gränsen till Nepal. Kontakten med kineserna blev en konflikt som grävde sig allt djupare fram tills insikten om att de måste ge sig iväg med sina familjer och lämna sitt land bakom sig.

TEXT: STINA BORGSTRAND * FOTO: PRIVAT

KINESERNA GJORDE intåg i deras liv senare än för genomsnittet av tibetanerna, som fått sina dagliga liv förändrade sedan Kinas invasion av Tibet år 1950. Den norra delen av Tibet är svårtillgänglig och Mount Kailash är en helig plats för tibetanerna, där den kände yogin Milarepa mediterade i grottor. Kineserna är nu etablerade även i området kring Mount Kailash, där nomaderna levit och verkat i tusentals år. Nomaderna längs den nepalesiska gränsen var vana vid självbestämmande, så det blev en stor förändring när de plötsligt blev fråntagna rätten att behålla djuren de själva fött upp. Om de inte lämnade ifrån sig en viss kvot av djuren,

kom tjänstemän för att ta djuren ifrån dem. Konflikten blev än värre av att ledaren för nomaderna i deras område var rädd för kineserna och ville gå med på deras krav. Tidigare hade nomaderna löst alla problem själva, men från och med nu, var det kineserna som bestämde allt även inom det nomadiska samhället.

Den kinesiska närvaron i området skapade mer och mer problem och tjänstemän började dyka upp plötsligt allt oftare. Nomaderna som dagligen utövade buddhistiska ceremonier förbjöds nu att tända ljus vid deras altare och hotades av kineserna med; "Om ni gör det här igen, dödar

vi er nästa gång". Därpå fick de heller inte längre ha bilder på den 16 Karmapa eller Dalai Lama och tvingades att bunta ihop alla foton i en låda.

FÖLJANDE SOMMAR 2006 hade de en nyigma festival och nomaderna bjöd in en munk som skulle utföra ceremonierna. Han öppnade lådan med de nerpackade bilderna på nyigma lärare, Karmapa och Dalai Lama och utförde ceremonin. Kineserna dök upp och tog med sig Jigme, som var den äldste och officiellt aktive av nomadkusinerna. De fängslade och torterade honom i en vecka. Den tibetanske vakten manade Jigme att

Nomader med sina jakar i Ngari i nordvästra Tibet, där Jigme och Pema hade sin mark innan den kinesiska polisen kom.

inte svara på någonting och inte säga någonting annat än att be för sitt liv. På så sätt skulle Jigme ha en chans att bli utsläppt. Det slutade med att polisen släppte Jigme med en stark varning "Nästa gång behöver du inte ens komma hit, vi dödar dig på plats".

Mitt i allt detta, drömde Jigme att han mötte Dalai Lama. Jigme och Pema förstod att de inte hade något annat val än att lämna sitt nomadliv i Tibet och flykten var ett faktum. Flykten från Tibet innebar också att de verkligen skulle få träffa Dalai Lama i exil. Kusinerna Jigme och Pema sa till nomadledaren att de skulle vara med på en marknad vid den nepalesiska gränsen och att de skulle komma tillbaka nästföljande månad. De tog sina familjer, yakar och får och sålde djuren allt eftersom, på vägen till Nepal.

JIGME OCH PEMAS resa från Tibet till Nepal tog ett och ett halvt år. Flykten innebar en stor omställning för deras hälsa, med ett nytt klimat för deras kroppar att vänja sig vid. Pemas lille tvååring dog pga klimatomställningen. I Nepal fick de bo i ett nygma kloster och Pema och hans fru fick ytterligare två barn.

Jigme och Pema lämnade sina familjer vid klostret i Nepal för att bege sig till Sverige och söka asyl här 2010. De fick avslag in i sista instans i Migrationsöverdomstolen i oktober 2012. De förstår att de inte kan återvända till sitt nomadliv i Tibet, utan att de med all sannolikhet kommer hamna i fängelse och utsättas för psykisk och fysisk tortyr. Utan uppehållstillstånd lever de som papperslösa i Sverige, men är aktiva och arbetar med bärplockning i Norrland och snöskottning på vintern.

MEN NU HAR de äntligen en ny advokat som vill hjälpa dem utan ersättning. Advokaten kommer att lämna in ny information till Migrationsverket om nya omständigheter för nomadkusinerna, då de deltagit i anti-kinesiska demonstrationer och protester här i Sverige. Har man fått avslag i sista instans finns det alltid en möjlighet att få en ny chans. Det gör man genom att hitta nya bevis som uppkommit efter Migrationsverkets beslut. Om man exempelvis kommer från ett land där det råder diktatur och därmed förbud mot yttrandefrihet, kan man riskera fängelse och tortyr om personen återsänds.

Jigme nämner självbränningarna i Tibet.

Han tror att dessa handlar om att tibetanerna vill att Dalai Lama kommer tillbaka till Tibet. Han säger att "mina föräldrar upplevde Tibet när Dalai Lama bodde där. De borde ha en starkare anknytning än mig, ändå så upplever jag min relation till Dalai Lama som väldigt stark. Se hur Tibet ser ut sextio år efter att Kina ockuperade Tibet, vi har inga religiösa rättigheter! Livet är mycket svårt i Tibet och vad kommer att hända med Tibet om Dalai Lama inte får återvända? Människor är frustrerade och är beredda att dö! Kineserna har tagit allt från oss och förstört så mycket. Dessutom säger de att Dalai Lama är gift för tibetanerna, att det är Dalai Lama som uppmanar till självbränningarna.

Pema säger också att han hoppas att Dalai Lama ska få komma tillbaka till sitt land, det skulle ge solsken till tibetanerna i Tibet. Kineserna tillåter religion, men inte en relation till din lärare. Inom buddhismen är relationen till läraren central, så då blir det ingen religiös utövning för oss om vi inte får ha vår relation till Dalai Lama.

Jigme säger att lösningen är att Dalai Lama får komma tillbaka till Tibet, till sitt Potala Palace i Lhasa, gudarnas plats, som det betyder på tibetanska. *